

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI

NABAVA U DRUŠTVU PODZEMNO
SKLADIŠTE PLINA D.O.O.

Zagreb, ožujak 2016.

SADRŽAJ

stranica

I. PREDMET REVIZIJE	2
II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	3
III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE	3
IV. NABAVA	4
V. NALAZ	13
VI. OCJENA UČINKOVITOSTI NABAVE	15

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

KLASA: 041-01/15-10/37
URBROJ: 613-02-05-16-6

Zagreb, 11. ožujka 2016.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI NABAVE U
DRUŠTVU PODZEMNO SKLADIŠTE PLINA D.O.O. ZA 2013.-2015.

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti nabave u društvu Podzemno skladište plina d.o.o. (dalje u tekstu: Društvo) za 2013.-2015.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 2. studenoga 2015. do 11. ožujka 2016.

I. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije su bile aktivnosti Društva kod planiranja nabave, provedbe postupaka nabave te je li Društvo nakon zaključivanja ugovora vodilo računa o zaštiti svojih interesa.

Društvo INA industrija nafte d.d. je koncem studenoga 2008. osnovalo Društvo. Društvo Plinacro d.o.o. je u siječnju 2009. s društvom INA industrija nafte d.d. zaključilo ugovor o kupnji 100,0 % poslovnog udjela u Društvu, a ugovor o prijenosu i preuzimanju poslovnog udjela je zaključen koncem travnja 2009. Izjavom o osnivanju Društva iz studenoga 2008. te izmjenama i dopunama spomenute Izjave, određeni su tvrtka i sjedište, predmet poslovanja, temeljni kapital, tijela, način njihova imenovanja i drugo. Temeljni kapital iznosi 535.020.100,00 kn, a sjedište je u Zagrebu, Veslačka 2-4. Društvo je u cijelosti u vlasništvu društva Plinacro d.o.o.

Poslovanje Društva uređeno je Zakonom o energiji (Narodne novine 120/12, 14/14, 95/15 i 102/15), Zakonom o tržištu plina (Narodne novine 28/13 i 14/14) te drugim zakonima i provedbenim propisima. Predmet poslovanja Društva je skladištenje prirodnog plina i plina, izrada rudarskih projekata, tehničko ispitivanje i analiza, vođenje, održavanje i razvijanje sigurnog, pouzdanog i učinkovitog sustava skladištenja plina i daljnji razvoj skladišnih kapaciteta i skladišnog poslovanja.

U studenome 2009. Vlada Republike Hrvatske je donijela Antikorupcijski program za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu za razdoblje 2010.-2012. Društvo nije u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske te nije obveznik izrade Akcijskog plana za provođenje Antikorupcijskog programa i nije obveznik davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti. Nadalje, nije obvezno na mrežnim stranicama objavljivati gospodarske subjekte s kojima ne smije zaključivati ugovore zbog sprečavanja sukoba interesa jer nije obveznik primjene Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine 98/11, 83/13, 143/13 i 13/14) i ne nalazi se u Pravilniku o popisu obveznika primjene Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine 19/12). Direktor Društva ovlašten je i odgovoran za cjelokupno provođenje postupka nabave i potpisuje svaku odluku o odabiru. U kolovozu 2012. je potpisao izjavu da ne postoje gospodarski subjekti s kojima Društvo ne smije zaključivati ugovore o nabavi roba, radova i usluga.

Misija, vizija i ciljevi su objavljeni na mrežnoj stranici Društva. Misija Društva je vođenje, održavanje i razvijanje sigurnog, pouzdanog i učinkovitog sustava skladištenja plina. Vizija je povećanje sigurnosti i pouzdanosti sustava skladištenja plina te njegov stalni razvoj, povećanje energetske učinkovitosti uz smanjenje negativnih utjecaja na okoliš, stalno unapređenje kvalitete poslovanja te poboljšanje zaštite zdravlja radnika. Uprava Društva donosi opće ciljeve upravljanja poslovanjem u skladu sa zakonskim i općim propisima te tehnološkim i financijskim mogućnostima.

Društvo primjenjuje poslovno informacijski sustav za evidentiranje i praćenje poslovnih događaja te su ugrađeni sljedeći moduli: glavna knjiga, obveze prema dobavljačima, potraživanja od kupaca, osnovna sredstva, upravljanje gotovinom, troškovi projekata, nabava, skladište, kadrovi i plaće, blagajna i putni nalozi te programsko rješenje za tehničku i komercijalnu podršku energetske djelatnosti skladištenja plina. Društvo ima ugrađene sustave u skladu sa zahtjevima normi HRN EN ISO 9001:2008 (Sustav upravljanja kvalitetom), HRN EN ISO 14001:2004 (Sustav upravljanja zaštitom okoliša) te OHSAS 18001:2007 (Sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti).

Tijela Društva su uprava i skupština. Uprava ima jednog člana, odnosno direktora kojeg imenuje skupština, a skupštinu čini predsjednik uprave društva Plinacro d.o.o. u čijem se vlasništvu Društvo nalazi. Direktor Društva od ožujka 2012. je Krešimir Malec.

Društvo je koncem 2013. imalo 72 zaposlenika, koncem 2014. je imalo 75, a koncem 2015. je imalo 72 zaposlenika.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili provjeriti:

- je li sustav nabave u Društvu učinkovit
- je li postojala stvarna potreba za određenom nabavom te
- jesu li rezultati provedenih postupaka omogućili postizanje zadovoljavajuće vrijednosti za uloženi novac.

Sustav nabave ocjenjuje se kao učinkovit kod društava koja su dobro organizirala planiranje nabave, koja upravljaju postupcima nabave u skladu s propisima i svojim općim aktima, te koja primjereno prate ostvarenje i provedbu ugovora. Ovu ocjenu mogu dobiti i društva kod kojih su utvrđene određene slabosti i propusti koje ne utječu značajno na učinkovitost sustava javne nabave. Sustav nabave je učinkovit, pri čemu su potrebna određena poboljšanja ako su utvrđene određene slabosti i propusti, pri čemu se nekoliko danih preporuka može odnositi na područja visokog rizika. Sustav nabave nije učinkovit, te su potrebna značajna poboljšanja ako su utvrđene značajne slabosti i propusti, pri čemu se nekoliko danih preporuka može odnositi na područja visokog i vrlo visokog rizika. Sustav nabave nije učinkovit i ciljevi nabave nisu postignuti ako su utvrđene značajne slabosti i propusti, pri čemu se više od tri dane preporuke mogu odnositi na područja vrlo visokog rizika, te grubo nepoštivanje propisa i općih akata kojima je uređen sustav nabave. Područja visokog rizika su područja za koja je ocijenjeno da se radi o značajnim slabostima za koje je potrebna pravodobna reakcija uprave (menadžmenta). Područja vrlo visokog rizika su područja kod kojih je ocijenjeno da je potrebna žurna reakcija uprave (menadžmenta), jer se radi o ozbiljnim slabostima unutarnjih kontrola ili pitanjima upravljanja rizicima.

Područja revizije su određena na temelju broja zaključenih ugovora o nabavi te interesa javnosti za uspostavljanje učinkovitog sustava nabave Društva. Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: planiranje nabave, upravljanje postupcima nabave te zaštita interesa Društva.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U postupku revizije korištene su različite metode prikupljanja dokaza: pregled propisa, interni akti, uvid u poslovnu dokumentaciju, analiza internih uputa, stručnih publikacija i drugih dostupnih materijala, intervjui sa zaposlenicima, izravna zapažanja te analiza i usporedba dobivenih podataka. Uspoređena je usklađenost dokumentacije o nabavi s propisima i općim aktima. Postavljanjem upita i pregledom dokumentacije sustava nabave te zapisnika sa sastanaka povjerenstva za izbor najpovoljnije ponude, provjereno je jesu li zaposlenici zaduženi za nabavu i drugi sudionici sa svim ponuditeljima jednako postupali. Istražena je moguća sumnja na neprimjerenu provedbu ili neusklađenost sa zahtjevima sustava nabave.

Za odstupanja od pravila i procedura postupaka nabave identificirana tijekom obavljanja revizije, provjereno je jesu li prijavljena i riješena na odgovarajući način. Provjereno je li bilo žalbi na postupke nabave i kako su riješene.

Izravnim dokaznim postupcima ispitani su zapisi i dokumentacija kako bi se provjerili dobavljači kojima je dodijeljena vrijednosno značajna količina poslova, cijene koje nadilaze tržišne ili očekivane tržišne cijene, osobito pri kupnji velikih količina, isključivi izvor nabave u svim vrijednosno značajnim iznosima te prekomjerno korištenje žurnog postupka nabave.

Okosnicu revizije su činila sljedeća pitanja:

- Je li planiranje nabave dobro organizirano?
- Je li upravljanje postupcima nabave bilo učinkovito?
- Je li Društvo nakon zaključivanja ugovora o nabavi vodilo računa o zaštiti svojih interesa?

IV. NABAVA

Nabava predstavlja značajan proces u poslovanju Društva, a unapređenje sustava nabave ima izravan utjecaj na ekonomičnost, učinkovitost i zakonitost provedbe postupaka nabave.

Za provedbu postupaka nabave Društvo je donijelo Pravilnik o nabavi roba, radova i usluga.

Planiranje nabave

Planiranje nabave je proces kojim se utvrđuju ciljevi te načini i rješenja njihova ostvarenja. Glavni ciljevi kvalitetnog planiranja nabave su određivanje najpovoljnijeg postupka i načina nabave koji prethode zaključenju ugovora o nabavi, racionalno i učinkovito gospodarenje sredstvima te osiguranje poštenog tržišnog nadmetanja kroz poštivanje zakonitosti u provođenju nabave. Kvalitetno planiranje nabave osigurava dobro upravljanje sredstvima financiranja odnosno ispunjavanje načela najbolja vrijednost za uloženi novac.

Hrvatski Sabor je u listopadu 2009. donio Strategiju energetske razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do 2020. (Narodne novine 130/09) s ciljem povećanja energetske učinkovitosti u svim dijelovima energetske sustava, a zbog usklađenja s ciljevima i strateškim dokumentima Europske unije. U sektoru proizvodnje nafte, naftnih derivata i prirodnog plina energetska učinkovitost se očituje u modernizaciji rafinerija i korištenju poboljšanim tehnologijama za iskorištavanje naftnih polja i plinskih nalazišta.

Prirodni plin sudjeluje u potrošnji energije u Republici Hrvatskoj približno 25,0 %, a u neposrednoj potrošnji približno 16,0 %. Zbog opredjeljenja Republike Hrvatske da opskrba prirodnim plinom bude temelj energetske razvoja, navedenom Strategijom se predviđa porast potrošnje prirodnog plina u neposrednoj potrošnji po stopi od 4,2 % godišnje do 2020. godine. Jedna od razvojnih smjernica za sektor prirodnog plina je izgradnja podzemnih skladišta prirodnog plina. Republika Hrvatska raspolaže skladištem prirodnog plina Okoli, ukupnog radnog volumena od 550 milijuna m³, s maksimalnim kapacitetom utiskivanja od 3,8 milijuna m³/dan i maksimalnim kapacitetom povlačenja od 5 milijuna m³/dan, a s obzirom na očekivani porast potrošnje prirodnog plina je predviđeno izgraditi dodatne kapacitete podzemnih skladišta prirodnog plina.

Planiranje nabave u Društvu je centralizirano, a provodi se na način da svaki sektor planira potrebe i izrađuje prijedlog plana nabave. Služba nabave i ugovaranja prikuplja prijedloge za izradu plana nabave te objedinjava i sastavlja plan nabave za tekuću godinu koji odobrava direktor Društva. Planom nabave definiraju se potrebe za pokretanjem postupaka nabave roba, radova i usluga. Ostvarenje pojedinog postupka nabave prati se u sektoru gdje je nabava planirana, a ostvarenje objedinjenog plana nabave u Službi nabave i ugovaranja. Ukoliko nabava roba, radova i usluga nije predviđena planom nabave može se pokrenuti i realizirati samo uz prethodno pisano odobrenje direktora Društva. Opravdanost nabave prema vrsti i količini roba, radova i usluga se ispituje u fazi izrade plana nabave, a obrazloženja predmeta nabave ovise o činjenici radi li se o repromaterijalu koji je dijelom svakodnevnog rada bez kojega nije moguće pružati usluge ili o nabavi u okviru projekta. U slučaju projekata vrijednosti predmeta nabave su veće te se sastavlja obrazloženje za pokretanje postupka nabave na obrascu interna bilješka. Nadalje, na zahtjevu za pokretanje postupka nabave navodi se obrazloženje s tehnološkog stajališta (dotrajnost postojećeg sustava, redovna zamjena), pozitivne strane nabave (ostvarenje ušteda, unapređenje procesa, povećanje sigurnosti), obrazloženje s financijskog stajališta (odnos cijena između postojećeg i predloženog novog rješenja) te detaljna tehnička specifikacija predmeta nabave.

Društvo u okviru zahtjeva za pokretanje postupka nabave obrazlaže, odnosno razmatra i ocjenjuje mogućnost korištenja unutarnjih kapaciteta te razmatra treba li nabaviti nova ili poboljšati postojeća sredstva. Tako je kod održavanja sustava video nadzora obrazloženo da je prema zakonskim propisima i zahtjevima struke potrebno održavati sustav; kod nabave usluge najma i održavanja informatičke opreme je navedeno da je na snazi preporuka o nemogućnosti dodatnog zapošljavanja te je potreban vanjski partner; a za radove na adaptaciji poslovnog prostora je navedeno da je ispitivanjem elektroinstalacija utvrđena potreba za uređenjem i dogradnjom elektrorazvodnih ormara, instalacija rasvjete te utičnica i tehnoloških priključaka.

Društvo istražuje tržište nabave i pribavlja informacije o radovima, robama i uslugama koje namjerava nabaviti, odnosno komunicira s potencijalnim ponuditeljima. Prikupljanje informacija provodi se neposrednim kontaktima, praćenjem tehničkih i drugih dostignuća putem javno objavljenih informacija i podataka koje na svojim mrežnim stranicama nude potencijalni ponuditelji, a u okviru pojedinih predmeta nabave (projekt za bušenje i remontni radovi na Grubišnom polju) Društvo ima pisane dokaze o istraživanju tržišta. U slučajevima pokretanja nabave kod kojih se radi o radovima, robama ili uslugama koje nisu dijelom redovnog poslovanja i ne postoje prijašnja iskustva te dovoljno poznavanje tržišta, odnosno potencijalnih ponuditelja primjenjuje se otvoreni postupak nabave radova, roba i usluga koji omogućava svim zainteresiranim ponuditeljima da dostave svoje ponude.

Društvo je kod provođenja postupaka nabave utvrdilo moguće rizike, odnosno prepoznalo je rizik neadekvatno pripremljene tehničke dokumentacije, rizik pravodobnog početka i završetka postupka nabave u skladu s usvojenim planom nabave te rizik greške zaposlenika koji sudjeluje u postupku nabave roba, radova i usluga. Prema evidenciji poništenih predmeta za razdoblje od početka 2013. do konca 2015. poništen je 41 postupak nabave jer nije pristigla niti jedna ponuda, sve pristigle ponude su neprihvatljive, dano je negativno tehničko mišljenje na pristigle ponude i vrijednost ponuda je veća od procijenjene vrijednosti. Sprečavanje nastanka rizika Društvo je propisalo Pravilnikom o radu te Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga.

Planovi nabave su sastavljeni u skladu s odredbama Pravilnika o nabavi roba, radova i usluga te sadrže predmet nabave, mjesto troška, planiranu vrijednost nabave, planirano razdoblje nabave, planirano vrijeme ugovaranja, vrstu postupka nabave, voditelja predmeta nabave te rok isporuke. S obzirom da Društvo nije obveznik primjene Zakona o javnoj nabavi, planovi nabave za 2013., 2014. i 2015. nisu objavljeni na mrežnim stranicama. Društvo je objavilo planove poslovanje na mrežnim stranicama za 2013., 2014. i 2015., te popis ugovorenih predmeta nabave za 2014. i za 2015. Planovi nabave roba, radova i usluga za 2013. i 2015. su doneseni pravodobno, a za 2014. u lipnju 2014., odnosno šest mjeseci nakon početka poslovne godine.

Odredbom članka 5. Pravilnika o nabavi roba, radova i usluga je uređena obveza prijavljivanja sukoba interesa. Propisano je da u cilju sprječavanja sukoba interesa, Društvo neće zaključivati ugovore o nabavi roba, radova i usluga s gospodarskim subjektima u kojima predstavnik Društva istovremeno obavlja upravljačke poslove ili je vlasnik poslovnog udjela i sudjeluje u kapitalu tog gospodarskog subjekta s više od 0,5%, te su dužni potpisati izjavu o postojanju ili nepostojanju sukoba interesa. Obveza o pribavljanju izjave o nepostojanju sukoba interesa od svih zaposlenika uključenih u postupke nabave nije propisana.

Upravljanje postupcima nabave

Proces provođenja postupaka nabave u Društvu je određen Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga iz siječnja 2013. i travnja 2014. te planovima nabave za tekuću godinu. Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga su definirane aktivnosti i odgovornosti sudionika u postupku nabave, odnosno pokretanje postupka nabave, postupka donošenja odluke o početku nabave, odabir postupka i načina nabave, provedba postupka nabave, pregled i ocjena ponuda, isključenje ponuda, postupak donošenja odluke o odabiru ili odluke o poništenju, izrada ugovora i narudžbi te postupak pregleda ugovora na temelju provedenih postupaka nabave roba, radova i usluga.

Služba nabave i ugovaranja sastavlja dokumentaciju za nadmetanje ili poziv za dostavu ponuda na jasan, razumljiv i nedvojbena način na temelju pravodobno dostavljene zahtjevnice i zahtjeva za pokretanjem postupka nabave kao i priložene specifikacije ili troškovnika robe, radova ili usluga. Zahtjevnica sadrži predmet i vrstu nabave, naziv sektora i lokacija te početak i rok isporuke robe, izvršenja radova ili pružanja usluga, količine i jedinicu mjere, procijenjenu vrijednost, poziciju plana, predloženi način nabave, zahtjeve u vezi jamstva za kvalitetu izrade, materijala, tehničke reference i izvršene usluge. Zahtjev za pokretanjem postupka nabave sadrži objašnjenja s tehnološkog i financijskog stajališta te navodi pozitivne aspekte nabave, obrazloženje predložene vrste postupka i razloge u slučaju da predmet nabave nije predviđen u planu nabave i kriterije za odabir najpovoljnije ponude. Specifikacija ili troškovnik sadrži točan opis predmeta nabave, tehničku dokumentaciju (projekte, nacрте, sheme) i naznaku normi odnosno tehnička pravila ako je propisano. Nadalje, ako se radi o robi, navodi se način pakiranja, označavanja i konzerviranja za transport i skladištenje, popis tehničke dokumentacije koju je dobavljač dužan isporučiti uz robu, potrebu i način kontrole kvalitete tijekom proizvodnje i preuzimanja robe, zahtjeve u svezi kakvoće izrade, materijala, funkcioniranja, tehničkih performansi i sigurnosti na radu, zahtjeve u pogledu servisa i održavanja i osiguranja i isporuke rezervnih dijelova te druge podatke ovisno o karakteristikama predmeta nabave potrebne da bi ponuditelji mogli dati valjane ponude između kojih će se odabrati najpovoljnija.

Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga je definirano da potencijalni ponuditelji u otvorenom postupku i ponuditelji pozvani na dostavu ponude ili na pregovaranje mogu dobiti dokumentaciju za nadmetanje na uvid ili mogu izraditi preslike ako je predviđeno u dokumentaciji za nadmetanje. Također, potencijalni ponuditelji mogu za vrijeme roka za dostavu ponuda, najkasnije šest dana prije isteka roka za dostavu ponuda zatražiti dodatne informacije i objašnjenja dokumentacije za nadmetanje, a Društvo na njihova pitanja za objašnjenjem odgovara bez odlaganja i na jednak način, odnosno najkasnije četiri dana prije krajnjeg roka za dostavu ponuda daje dodatne informacije i objašnjenja istovremeno svim potencijalnim ponuditeljima koji su preuzeli dokumentaciju za nadmetanje. Društvo je svim gospodarskim subjektima na njihova pitanja za objašnjenjem dalo odgovore na jednak način.

Društvo sastavlja zapisnik o otvaranju ponuda i zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda koji sadrži analitički prikaz ponuda, odnosno detaljnu usporedbu ispunjenih uvjeta od strane ponuditelja traženih u dokumentaciji za nadmetanje te dokaze i razloge isključenja pojedinih ponuda. Kod kriterija odabira najpovoljnije ponude, uz cijenu kao najvažniji kriterij za odabir, je kvaliteta robe, radova i usluga, koja podrazumijeva porijeklo robe, tehničke karakteristike te mogućnost ugradnje u postojeći sustav. Na temelju 36 pregledanih postupaka nabave ukupne vrijednosti 374.123.071,00 kn, odluka o izboru najpovoljnije ponude dokumentirana je i obrazložena financijskim, pravnim i tehničkim mišljenjem osobe koja je izradila predmetnu dokumentaciju i koje je priloženo uz zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda. Analiza prikupljenih ponuda s financijskog stajališta sastavlja se u roku dva radna dana, s tehničko-tehnološkog stajališta sastavlja se u roku pet radnih dana, a u slučaju potrebe dužeg roka obavještava se Služba nabave i ugovaranja. Nadalje, u okviru financijske ocjene ponude, koju sastavlja Služba financijskih i računovodstvenih poslova, prije donošenja odluke o izboru najpovoljnije ponude razmotrene su informacije o ranijim nabavama od određenih dobavljača. Također, kod prihvaćanja jedne jedine pristigle ponude Društvo sastavlja analitički pregled ponude koji obuhvaća dokaze sposobnosti ponuditelja odnosno detaljnu usporedbu ispunjenih uvjeta od strane ponuditelja traženih u dokumentaciji za nadmetanje te sastavlja financijsko, pravno i tehničko mišljenje. Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga propisano je da se nakon donošenja odluke o odabiru ili odluke o poništenju obavijeste svi ponuditelji, ali nije propisan rok. U odluci o odabiru navedeno je da se odluka o odabiru dostavlja bez odgode ponuditeljima u postupku nabave preporučenom poštom s povratnicom. Prema pregledanim postupcima nabave, odluka o odabiru dostavljena je isti ili drugi dan od donošenja.

Povjerljivost informacija sadržanih u dokumentaciji za nadmetanje je osigurana i ograničen je pristup zaprimljenoj dokumentaciji. Služba nabave i ugovaranja evidentira zaprimljenu dokumentaciju i daje je na uvid isključivo zaposlenicima koji su uključeni u proces nabave i koji su u obvezi štiti interese Društva. Nadalje, sva dokumentacija se arhivira i pohranjuje u Službi nabave i ugovaranja.

U odabiru najpovoljnijeg postupka nabave, Društvo analizira i uspoređuje različite postupke i odabire postupak kojim na najpovoljniji način dobiva najbolju uslugu. Tako primjerice ako su predmet nabave originalni rezervni dijelovi za opremu Društvo primjenjuje izravno ugovaranje, za postupke specifične nabave provodi se nadmetanje po pozivu od provjerenih dobavljača, a kod drugih postupaka nabave (ugradnja sustava za uzbunjivanje, elektro i instrumentalni radovi, zaštitarske usluge, nabava industrijske soli, prijevoz zaposlenika i drugo) na temelju iskustva najprihvatljiviji je otvoreni postupak nabave.

Ugovoreno je da se mogu produžiti rokovi nakon događaja koji se nisu mogli predvidjeti, a ako je prekoračenje ugovorenog roka uzrokovano zbog propusta izvođača, izvođač snosi sve nastale troškove. Od pregledanih 36 predmeta nabave ugovorene vrijednosti 374.123.071,00 kn, kod 12 predmeta nabave vrijednosti 98.718.855,00 kn su zaključeni dodatci ugovoru za produljenje rokova i dodatne radove na temelju obrazloženog i dokumentiranog zahtjeva u pisanom obliku. Također, Društvo obrazlaže da su radovi i rokovi u naftno-plinskoj industriji nepredvidivi zbog mogućih promjena uvjeta u izgradnji novih bušotina, kao i nepovoljnih vremenskih uvjeta, što se odražava na moguća odstupanja planiranih rokova i radova.

Od 2013. do 2015., provedeni su postupci nabave te je zaključeno 216 ugovora o nabavi robe, radova i usluga ukupne vrijednosti 484.589.388,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost. Od ukupno zaključenih ugovora o nabavi roba, radova i usluga obuhvaćeno je 36 ugovora ukupne vrijednosti 374.123.071,00 kn ili 77,2 % bez poreza na dodanu vrijednost.

U tablici broj 1 daju se zaključeni ugovori prema vrijednosti i vrsti postupka nabave, od 2013. do 2015.

Tablica broj 1

Zaključeni ugovori prema vrijednosti i vrsti postupka nabave od 2013. do 2015.

u kn

Redni broj	Vrsta postupka	2013.			2014.			2015.		
		Broj predmeta	Ugovoreno bez PDV	Udjel (%)	Broj predmeta	Ugovoreno bez PDV	Udjel (%)	Broj predmeta	Ugovoreno bez PDV	Udjel (%)
1.	Otvoreni postupak	43	19.449.762,00	27,7	35	48.770.526,00	33,1	20	220.512.023,00	82,6
2.	Nadmetanje po pozivu	16	25.747.585,00	36,7	35	90.707.825,00	61,6	16	2.877.257,00	1,1
3.	Izravno ugovaranje	23	25.023.909,00	35,6	12	7.772.663,00	5,3	16	43.727.838,00	16,3
Ukupno		82	70.221.256,00	100,0	82	147.251.014,00	100,0	52	267.117.118,00	100,0
Do 70.000,00		97	2.490.579,00	-	52	1.301.841,00	-	37	821.387,00	-
Ukupno		179	72.711.835,00	-	134	148.552.855,00	-	89	267.938.505,00	-

Od ukupno provedenih 216 postupaka nabave, na temelju otvorenog postupka zaključeno je 98 ugovora o nabavi roba, radova i usluga u vrijednosti 288.732.311,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, nadmetanjem po pozivu 67 ugovora o nabavi roba, radova i usluga u vrijednosti 119.332.667,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost i izravnim ugovaranjem 51 ugovor o nabavi roba, radova i usluga u vrijednosti 76.524.410,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost.

Na temelju otvorenog postupka tijekom 2014. je zaključeno 35 ugovora o nabavi robe, radova i usluga u vrijednosti 48.770.526,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, a tijekom 2015. je zaključeno 20 ugovora o nabavi robe, radova i usluga u vrijednosti 220.512.023,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, odnosno udjel otvorenih postupaka u vrijednosti ukupne nabave u 2014. je bio 33,1 %, a u 2015. je bio 82,6 %. Povećanje se odnosi na ugovor o dogradnji i rekonstrukciji motokopresorice na pogonu Okoli u iznosu 194.925.364,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost.

Na temelju nadmetanja po pozivu tijekom 2014. je zaključeno 35 ugovora o nabavi robe, radova i usluga u vrijednosti 90.707.825,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, a tijekom 2015. je zaključeno 16 ugovora o nabavi robe, radova i usluga u vrijednosti 2.877.257,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost odnosno udjel nadmetanja po pozivu u vrijednosti ukupne nabave u 2014. je bio 61,6 %, a u 2015. je bio 1,1 %. Veći udjel u 2014. se odnosi na ugovor za izradu, bušenje i opremanje novih bušotina na postojećem skladištu plina Okoli i izvođenje remontnih radova na bušotinama Grubišno polje u iznosu 49.735.193,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, ugovor za građenjem sustava za povratno utiskivanje slojne vode u bušotine Okoli u iznosu 15.185.395,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, ugovor za izradu dokumentacije i ishođenje lokacijske dozvole za izgradnju podzemnog skladišta plina Grubišno polje u iznosu 7.735.000,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost te na ugovor za građevinsko vodoistražne radove na izgradnji i likvidaciji bušaćeg radnog prostora bušotina Okoli u iznosu 6.888.329,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost.

Na temelju izravnog ugovaranja tijekom 2014. je zaključeno 12 ugovora o nabavi robe, radova i usluga u vrijednosti 7.772.663,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, a tijekom 2015. je zaključeno 16 ugovora o nabavi robe, radova i usluga u vrijednosti 43.727.838,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost odnosno udjel izravnog ugovaranja u vrijednosti ukupne nabave u 2014. je bio 5,3 %, a u 2015. je bio 16,3 %. Povećanje se odnosi na ugovor o izvođenju rudarskih radova u iznosu 35.000.000,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost.

Prema obrazloženju odgovorne osobe, Društvo zbog svog specifičnog poslovanja (izgradnja i opremanje novih bušotina, rudarski radovi) odnosno djelatnosti kojom se bavi ima ograničenu mogućnost izbora poslovnih partnera s kojima može provesti investicijske projekte, redovna i investicijska održavanja te pokreću postupke nabave na temelju izravnog ugovaranja ili nadmetanjem po pozivu. Nadalje, kod nabave roba, radova i usluga kod kojih postoji razvijenije tržište s više potencijalnih ponuditelja, pokreću otvoreni postupak nabave.

Zaštita interesa Društva

Društvo je donijelo pravilnike, upute, procedure u okviru modula u poslovno informacijskom sustavu, evidencije, obrasce i odluke kojima je uređena zaštita interesa Društva te korištenje i održavanje nabavljenih roba, radova i usluga.

Na temelju 36 pregledanih postupaka nabave ukupne vrijednosti 374.123.071,00 kn, revizijom je utvrđeno da je Društvo zaključivalo ugovore u skladu s ponudama, a plaćanja nabavljene robe, radova i usluga su obavljana u skladu s ugovorima, odnosno u roku 30 dana. Društvo nije bez provedbe novih postupaka nabave nabavljalo dodatne količine roba, radova i usluga.

Kontrolu postupaka nabave, odnosno je li odabrana najpovoljnija ponuda, obavlja li se nabava od odabranog dobavljača u skladu s ugovorenim količinama, cijenama i rokovima prati Služba nabave i ugovaranja. Također, voditelj predmeta nabave je odgovoran za praćenje i realizaciju ugovora odnosno kontrolu isporuke robe i praćenje izvođenja radova na lokaciji. Društvo provjerava kvalitetu isporučene robe, radova i usluga pri preuzimanju potpisivanjem zapisnika o primopredaji robe, izvršenim radovima odnosno pruženim uslugama.

Društvo je ugovaralo odredbu o riziku, odnosno rizik slučajnog propadanja ili oštećenja robe, postrojenja ili objekta na kojima se izvode usluge i radovi prema kojem izvoditelj nema pravo na naknadu prije predaje usluga i radova, a nakon primopredaje ugovorenih usluga i radova rizik prelazi na Društvo. Također, ugovarana je kazna za izvoditelja, ako ne izvrši obveze u ugovorenom roku, u visini 5 % ugovorne cijene za svaki dan neopravdanog kašnjenja sve do stvarne isporuke ili izvršenja do najviše 10,0 % ugovorene cijene. Nadalje, ugovoreno je da ako bilo koja stavka u računima koje ispostavi izvoditelj bude osporena ili za koju Društvo utvrdi da je nepravilna ili ju ne duguje, Društvo će obavijestiti izvoditelja i zadržati pravo uskrate plaćanja osporene stavke dok se na postigne sporazum. Društvo je ugovaralo dostavljanje jamstva za uredno ispunjenje ugovora u roku 8 do 30 dana od dana zaključenja ugovora na iznos 10,0 % ugovorene cijene. Jamstva za uredno ispunjenje ugovora dostavljena su pravodobno i u propisanom iznosu. Kao sredstvo osiguranja su pribavljene zadužnice, bjanko zadužnice te garancije banke. Društvo je u skladu s ugovorima naplatilo ugovorne kazne, odnosno u 2013. je naplaćena ugovorna kazna u vrijednosti 249.586,00 kn, u 2014. u vrijednosti 13.640,00 kn, a u 2015. u vrijednosti 255.937,00 kn.

Društvo ocjenjuje svake godine obavljenu nabavu od izabranih dobavljača, s obzirom na njihovu sposobnost da isporuče robe, radove i usluge ugovorene kvalitete, u ugovorenim rokovima i po ugovorenim cijenama prema Uputi o ocjenjivanju dobavljača. Ocjenjivanje podrazumijeva uspješnost dobavljača da zadovolje specifične zahtjeve Društva, a elementi ocjenjivanja su rokovi isporuke, način plaćanja, kvaliteta i količina isporučenog proizvoda ili usluge, jesu li reklamacije učestale, rijetke ili nema reklamacija, je li dokumentacija potpuna, djelomična ili nije dostavljena (atesti, sigurnosne liste, dostavnice), posjeduje li dobavljač certifikate kvalitete, je li komunikacija s dobavljačem prihvatljiva ili neprihvatljiva te je li odlična, dobra ili loša ocjena kvalitete proizvoda u primjeni. Viši menadžment je upoznat s rezultatima ocjenjivanja.

Društvo nema ustrojenu unutarnju reviziju, jer nije obveznik prema odredbama Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru (Narodne novine 78/15). Prema obrazloženju Društva, svi sudionici koji u okviru svoga djelokruga rada sudjeluju u postupku nabave roba, radova i usluga su obavezni poštovati odredbe važećih internih akata kao što su Pravilnik o radu, Etički kodeks, ugovor o radu, procedura upravljanja dokumentima i drugi pravilnici, procedure i upute. Interni akti sadržavaju kontrolne mehanizme koji onemogućavaju provedbu poslovnih procesa od strane samo jednog zaposlenika nego je neophodna međusobna suradnja i potvrda više zaposlenika iz različitih organizacijskih jedinica.

V. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: planiranje nabave, upravljanje postupcima nabave te zaštita interesa Društva.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koje se odnose na planiranje nabave.

1. Planiranje nabave

- 1.1. Planiranje nabave je proces, kojim se određuju ciljevi i način nabave a kvalitetno planiranje temelji se na istraživanju i određivanju stvarnih potreba. Uprava Društva je donijela planove nabave roba, radova i usluga za 2013., 2014. i 2015. Planovi poslovanja za 2013., 2014. i 2015. objavljeni su na mrežnim stranicama Društva.

Društvo je u razdoblju 2013.-2015. zaključilo 51 ugovor o nabavi roba, radova i usluga na temelju izravnog ugovaranja u vrijednosti 76.524.410,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost. Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga je propisano da za nabavu robe, radova ili usluga u slučajevima kada je iz iskustva ustanovljeno kako zbog specifičnosti predmeta nabave nije opravdano provoditi otvoreni ili pozivni postupak nabave, moguće je pristupiti izravnom ugovaranju od dobavljača ako je dobivena suglasnost direktora Društva (potpisana Odluka o početku postupka nabave); ako vrijednost robe, radova ili usluge ne prelazi iznos 500.000,00 kn; ako se robe, radovi ili usluge nabavljaju od dobavljača s kojim je Društvo poslovalo u prijašnjem razdoblju i imalo pozitivno poslovno iskustvo; te ako je dostavljena informativna ponuda o cijeni za jednaku vrstu robe, radova ili usluga od strane još jednog dobavljača, izvršitelja radova ili pružatelja usluga. Od ukupno pregledanih 36 postupaka nabave, na temelju izravnog ugovaranja je zaključeno devet ugovora ukupne vrijednosti 28.217.954,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost čija vrijednost prelazi propisanih 500.000,00 kn te Društvo nema ponude još jednog dobavljača. Zaključivanjem navedenih ugovora Društvo nije postupilo u skladu s Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga. Nadalje, Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga propisan je tijek postupaka nabave kod otvorenog postupka nabave i kod nadmetanja po pozivu, a nije propisan tijek postupka kod izravnog ugovaranja. Nepostupanjem u skladu s navedenim Pravilnikom i propuštanjem uređivanja tijeka postupka kod izravnog ugovaranja propuštena je mogućnost dobivanja više ponuda i ostvarivanje povoljnije cijene.

Odredbom članka 5. Pravilnika o nabavi roba, radova i usluga je uređena obveza prijavljivanja sukoba interesa. Propisano je da u cilju sprječavanja sukoba interesa, Društvo neće zaključivati ugovore o nabavi roba, radova i usluga s gospodarskim subjektima u kojima predstavnik Društva istovremeno obavlja upravljačke poslove ili je vlasnik poslovnog udjela i sudjeluje u kapitalu tog gospodarskog subjekta s više od 0,5%, te su dužni potpisati izjavu o postojanju ili nepostojanju sukoba interesa. Obveza o pribavljanju izjave o nepostojanju sukoba interesa od svih zaposlenika uključenih u postupke nabave nije propisana.

Državni ured za reviziju predlaže zaključivati ugovore do vrijednosti predviđene Pravilnikom nabavi roba, radova i usluga. Predlaže propisati tijek postupka kod izravnog ugovaranja. Predlaže urediti obvezu pribavljanja izjave o nepostojanju sukoba interesa od svih zaposlenika uključenih u postupke nabave.

- 1.2. *Društvo u cijelosti prihvaća nacrt Izvješća s ocjenom učinkovitosti postupaka nabave i sve preporuke. Vezano uz zaključivanje ugovora do vrijednosti predviđene Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga Društvo navodi da provodi postupke nabave na odgovoran i transparentan način te da je navedenim Pravilnikom određena maksimalna vrijednost za zaključivanje ugovora postupkom izravnog ugovaranja i pribavljanje informativne ponude barem od još jednog dobavljača. Društvo navodi da u Pravilniku o nabavi roba, radova i usluga nisu mijenjali maksimalno dopušten iznos za izravno ugovaranje jer žele imati potpunu kontrolu nad zaključivanjem ugovora na temelju izravnog ugovaranja i izbjeći situaciju da iznimka postane pravilo. Nadalje, navodi da je manji broj ugovora zaključen na vrijednost višu od određene i bez pribavljanja informativne ponude od barem još jednog dobavljača jer su zaključeni s dobavljačima koji, kao jedini, mogu isporučiti originalne dijelove za postrojenja ili jedini u Republici Hrvatskoj mogu pružiti tražene usluge te nije bilo moguće osigurati komparativnu ponudu drugog dobavljača. Navodi da u svim slučajevima kada je to moguće pribavljaju komparativnu ponudu u formalnom obliku, a kad to nije moguće, pribavljaju informacije putem javno dostupnih podataka, direktnih ili posrednih kontakata te na taj način štite svoje interese. Također navodi da će za buduće postupke nabave Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga precizno regulirati sve takve slučajeve.*
- Vezano za tijek postupka kod izravnog ugovaranja, Društvo navodi kako Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga nije propisan tijek postupka izravnog ugovaranja jer se postupak provodi na isti način kao i kod nadmetanja po pozivu, osim što se poziv dostavlja jednom gospodarskom subjektu odnosno onom koji jedini može izvršiti određene radove, pružiti određenu uslugu ili isporučiti odgovarajuću opremu odnosno rezervne dijelove. Navodi da će za buduće postupke nabave Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga posebno opisati i tijek izravnog ugovaranja.*
- Vezano za obvezu pribavljanja izjave o nepostojanju sukoba interesa od svih zaposlenika uključenih u postupke nabave, Društvo navodi da je Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga određeno da je direktor Društva ovlašten i odgovoran za cjelokupno provođenje postupka nabave i da potpisuje svaku odluku o odabiru te je u skladu s navedenim pribavljena izjava o nepostojanju sukoba interesa samo od direktora Društva. Navodi da će za buduće postupke nabave Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga proširiti obvezu pribavljanja izjave o nepostojanju sukoba interesa.*

VI. OCJENA UČINKOVITOSTI NABAVE

Društvo je odgovorno za učinkovitu nabavu te za provođenje postupaka nabave u skladu sa zakonima i drugim propisima koji reguliraju postupke nabave.

Planovi nabave su sastavljeni u skladu s odredbama Pravilnika o nabavi roba, radova i usluga. Planiranje nabave je centralizirano, a provodi se na način da svaki sektor planira potrebe i izrađuje prijedlog plana nabave. Služba nabave i ugovaranja prikuplja prijedloge za izradu plana nabave te objedinjava i sastavlja plan nabave za tekuću godinu koji odobrava direktor Društva. Planom nabave definiraju se potrebe za pokretanjem postupaka nabave roba, radova i usluga. Ostvarenje pojedinog postupka nabave prati se u sektoru gdje je nabava planirana, a ostvarenje objedinjenog plana nabave u Službi nabave i ugovaranja. Opravdanost nabave prema vrsti i količini roba, radova i usluga se ispituje u fazi izrade plana nabave, a u okviru zahtjeva za pokretanje postupka nabave se obrazlaže, odnosno razmatra i ocjenjuje mogućnost korištenja unutarnjih kapaciteta ili nabava novih. Društvo istražuje tržište nabave i pribavlja informacije o radovima, robama i uslugama koje namjerava nabaviti, a prikupljanje informacija se provodi neposrednim kontaktima, praćenjem tehničkih i drugih dostignuća putem javno objavljenih informacija i podataka koje na svojim mrežnim stranicama nude potencijalni ponuditelji. U okviru pojedinih predmeta nabave Društvo ima pisane dokaze o istraživanju tržišta. Kod provođenja postupaka nabave Društvo je utvrdilo moguće rizike. Direktor Društva ovlašten je i odgovoran za cjelokupno provođenje postupka nabave i potpisuje svaku odluku o odabiru te je potpisao izjavu da ne postoje gospodarski subjekti s kojima Društvo zbog sukoba interesa ne smije zaključivati ugovore o nabavi roba, radova i usluga.

Proces provođenja postupaka nabave u Društvu je određen Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga te planovima nabave za tekuću godinu. Služba nabave i ugovaranja sastavlja dokumentaciju za nadmetanje ili poziv za dostavu ponuda na jasan, razumljiv i nedvojbena način na temelju pravodobno dostavljene zahtjevnice i zahtjeva za pokretanjem postupka nabave kao i priložene specifikacije ili troškovnika robe, radova ili usluga. Potencijalni ponuditelji dobivaju dokumentaciju za nadmetanje na uvid ili mogu izraditi preslike ako je predviđeno u dokumentaciji za nadmetanje. Također, potencijalni ponuditelji mogu za vrijeme roka za dostavu ponuda zatražiti dodatne informacije i objašnjenja dokumentacije za nadmetanje, a Društvo odgovara bez odlaganja i na jednak način istovremeno svim potencijalnim ponuditeljima koji su preuzeli dokumentaciju za nadmetanje. Društvo sastavlja Zapisnik o otvaranju ponuda i Zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda koji sadrži analitički prikaz ponuda, odnosno detaljnu usporedbu ispunjenih uvjeta od strane ponuditelja traženih u dokumentaciji za nadmetanje te dokaze i razloge isključenja pojedinih ponuda. Prema pregledanim postupcima nabave, odluka o izboru najpovoljnije ponude dokumentirana je i obrazložena financijskim, pravnim i tehničkim mišljenjem osobe koja je izradila predmetnu dokumentaciju. U okviru financijske ocjene ponude razmotrene su informacije o ranijim nabavama od određenih dobavljača. Kod prihvaćanja jedne jedine pristigle ponude sastavlja se analitički pregled ponude koji daje usporedbu ispunjenih uvjeta od strane ponuditelja traženih u dokumentaciji za nadmetanje te se sastavlja financijsko, pravno i tehničko mišljenje. Prema pregledanim postupcima nabave, odluka o odabiru dostavljena je ponuditeljima isti ili drugi dan od donošenja. Povjerljivost informacija sadržanih u dokumentaciji za nadmetanje je osigurana i ograničen je pristup zaprimljene dokumentacije, odnosno Služba nabave i ugovaranja evidentira zaprimljenu dokumentaciju i daje je na uvid isključivo zaposlenicima koji su uključeni u proces nabave. Nadalje, sva dokumentacija se arhivira i pohranjuje u Službi nabave i ugovaranja. U odabiru postupka nabave koji je najpovoljniji, Društvo analizira i uspoređuje različite postupke i odabire postupak kojim na najpovoljniji način dobiva najbolju uslugu.

Kontrolu postupaka nabave, odnosno je li odabrana najpovoljnija ponuda, obavlja li se nabava od odabranog dobavljača u skladu s ugovorenim količinama, cijenama i rokovima prati Služba nabave i ugovaranja. Voditelj predmeta nabave je odgovoran za praćenje i realizaciju ugovora, a pri preuzimanju isporučene robe, izvedenih radova te pruženih usluga potpisuje se zapisnik o primopredaji robe, izvršenim radovima odnosno pruženim uslugama. Na temelju izabranog uzorka, revizijom je utvrđeno da su ugovori zaključeni u skladu s ponudama, a plaćanja nabavljene robe, radova i usluga su obavljena u skladu s ugovorima. Društvo nije bez provedbe novih postupaka nabave nabavljalo dodatne količine roba, radova i usluga. Nadalje, ugovaralo je odredbu o riziku, odnosno rizik slučajnog propadanja ili oštećenja robe, postrojenja ili objekta na kojima se izvode usluge i radovi. Također, ugovarana je kazna za izvoditelja, ako ne izvrši obveze u ugovorenom roku i ako bilo koja stavka u računima koje ispostavi izvoditelj bude osporena, Društvo zadržava pravo uskratiti plaćanje osporene stavke dok se na postigne sporazum. Dostavljanje jamstva za uredno ispunjenje ugovora je ugovarano, a u svih 36 pregledanih postupaka, jamstva su dostavljena pravodobno i u propisanom iznosu. U skladu s ugovorima naplaćene su ugovorne kazne. Društvo ocjenjuje svake godine sposobnost dobavljača da isporuči robu, radove i usluge ugovorene kvalitete u ugovorenim rokovima po ugovorenoj cijeni. Viši menadžment je upoznat s rezultatima ocjenjivanja.

Društvo je dobro organiziralo planiranje nabave, osim što se u pojedinim slučajevima kod izravnog ugovaranja nije postupalo u skladu s odredbama, odnosno zaključivani su ugovori u vrijednosti većoj od propisane Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga te nije uređena obveza pribavljanja izjave o nepostojanju sukoba interesa svih zaposlenika uključenih u postupke nabave. Upravljanje postupcima nabave je bilo učinkovito, a Društvo je nakon zaključivanja ugovora vodilo računa o zaštiti svojih interesa.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da je sustav nabave u Društvu bio učinkovit i daje sljedeće preporuke:

- zaključivati ugovore na temelju izravnih ugovaranja u vrijednostima propisanim Pravilnikom o nabavi roba, radova i usluga
- propisati tijek postupka kod izravnog ugovaranja
- urediti obvezu pribavljanja izjave o nepostojanju sukoba interesa od svih zaposlenika uključenih u postupke nabave.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi se provedbom navedenih preporuka postigla veća odgovornost te transparentnost sustava nabave.